

Biezuńska-Małowist, Iza

XI Kongres Komitetu Popierania Rozwoju Studiów Klasycznych w ZSSR i Krajach Demokracji Ludowej ("Eirene"), Warszawa 21-25 października 1968

Przegląd Historyczny 60/1, 221-222

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

lisa i dzielnie dźwigającej obowiązki sekretarza Komitetu Organizacyjnego dr Ann Hanson, oraz serdecznemu przyjęciu ze strony wielu innych członków Komitetu Organizacyjnego, jak prof. C. B. Welles, J. F. Gilliam i H. C. Youtie. Dla wielu gości z Europy było to pierwsze zetknięcie ze Stanami Zjednoczonymi i pierwsza możliwość poznania wielu znanych tylko z literatury kolegów amerykańskich. Gospodarze zadbali także o umożliwienie nam zobaczenia ich kraju i to tylko było możliwe w ramach dwutygodniowego pobytu.

I. B. M.

XI KONGRES KOMITETU POPIERANIA ROZWOJU STUDIÓW KLASYCZNYCH W ZSRR I KRAJACH DEMOKRACJI LUDOWEJ („EIRENE”), WARSZAWA 21—25 PAŹDZIERNIKA 1968

XI Kongres Komitetu „Eirene” zgrupował około stu czterdziestu uczestników z Bułgarii, NRD, Rumunii (najlicniejsza delegacja), Węgier, ZSRR i Polski oraz kilku gości z Belgii, Francji, NRF i Szwajcarii.

Obrady Kongresu skoncentrowane były wokół czterech głównych tematów: I. „Formy pracy w starożytności”; II. „Ostatni wiek republiki rzymskiej”; III. „Teatr antyczny i jego wpływ na teatr europejski”; IV. „Antyczne teorie historii”. W sekcji V — Archeologii — wg pierwotnego planu miały być przedstawione sprawozdania z najnowszych prac wykopaliskowych przeprowadzanych w poszczególnych krajach. Przewidziano także zgodnie z życzeniem wyrażonym przez Komitet „Eirene” na poprzednim Kongresie w Görlitz dział „Varia”.

W pierwszych czterech sekcjach główne referaty (45-minutowe) miały być wygłoszone na posiedzeniu pierwszym plenarnym, po czym dyskusja nad nimi odbywała się na zebraniach przed kolejnymi komunikatami (20-minutowymi) i dyskusją z nimi związaną.

Kongres rozpoczął się od pięknej łacińskiej przemowy przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego i aktualnego przewodniczącego Komitetu „Eirene” prof. K. Kumanieckiego, po czym po wysłuchaniu powitania ze strony zastępcy sekretarza generalnego PAN prof. B. Suchodolskiego przystąpiono do programu naukowego. Na zebraniu plenarnym referaty wygłosili: prof. S. L. Utczenko (ZSRR): „Teorii rzymskiej historiografii I wieku do n.e.”, dr G. Perl (NRD): „Die Krise der römischen Republik im Urteil Sallusts”, prof. I. Trenscényi-Waldapfel (Węgry): „Das antike Theater und sein Einfluss auf das europäische Theater”. Referaty w sekcjach były bardzo liczne, mimo istnienia tematów centralnych, w gruncie rzeczy dość rozproszone. Trudno tu omawiać całość komunikatów i dyskusji, można wskazać na główne nurty obrad, jak to zrobili na zebraniu zamykającym Kongres referenci podsumowujący obrady poszczególnych sekcji: doc. dr J. Kolendo (Warszawa) — sekcji I, dr G. Perl — sekcji II, prof. N. Barbu (Rumunia) — sekcji III, prof. I. Haku (Węgry) — sekcji IV, prof. D. B. Siełow (ZSRR) — sekcji V.

W sekcji I dyskusja skupiła się wokół zagadnień dotyczących niewolnictwa starożytnego, a to szczególnie wzajemnego stosunku „antycznego” i „azjatyckiego” systemu produkcji, specjalizacji i podziału pracy oraz terminologii używanej przez starożytnych dla określenia różnego rodzaju stosunku pracy — niewolników, najemników, wolnych chłopów itd., szczególnie w Rzymie. Jedno z zebrzań prawie w całości poświęcone było zagadnieniom rzemiosła w różnych prowincjach i w świetle różnego typu źródeł, wreszcie mówiono specjalnie o roli i charakterze zawodu lekarskiego oraz o zagadnieniach pracy niewolniczej w świetle źródeł prawnych.

Sekcja II zawierała zarówno referaty typu raczej historycznego, jak i filologicznego — zarówno z zakresu historii literatury, jak i z zagadnień językoznaw-

czych. Omawiano więc poszczególne grupy społeczne z okresu schyłku republiki — plebs miejski, skład społeczny zwolenników Sekstusa Pompejusza, niektóre zagadnienia dotyczące *equites* w świetle inskrypcji republikańskich. Mówiono o poglądach politycznych i działalności poszczególnych pisarzy i mężów stanu, jak Cezar i Cyceiron, o Katonie Młodszym. Wreszcie bardzo liczne referaty dotyczyły Lukrecjusza — i to nie tyle zagadnień filozoficznych, ile językowych i literackich.

Sekcja III poświęcona była szczególnie wpływom teatru antycznego na teatr europejski w różnych krajach i w różnych okresach. Mówiono dużo o komedii arystofanejskiej i jej wpływach, mówiono o poszczególnych autorach nowożytnych, a także o ujęciu poszczególnych motywów czy postaci dramatu antycznego u dramaturgów późniejszych.

Sekcja IV objęła tematykę dość różnorodną — zarówno omówienia poglądów poszczególnych historyków na określone zagadnienia — Posejdoniusz, Pompejusz Trogus, Tacyt, jak i poglądy filozofów czy szkół filozoficznych na niektóre zagadnienia rozwoju społeczeństw (cynicy, epikurejczycy), jak i wreszcie zagadnienie pojmowania w ogóle historii przez starożytnych. Także i z punktu widzenia chronologicznego tematyka tej sekcji sięgnęła od klasycznego okresu Grecji aż po czasy Justyniana i ojców Kościoła.

Sekcja V — jak to podkreślił prof. Sielów w swoim podsumowaniu — zawierała bardzo wiele interesujących komunikatów, ale o tematyce tak rozproszonej zarówno pod względem terenowym jak i chronologicznym, że streszczenie nawet pobieżne jej tematyki stało się niemożliwe, a także dyskusja — w innych sekcjach dość miejscami ożywiona — w tej sekcji była prawie niemożliwa. Rzecz wynikała stąd, że nie dał się utrzymać pierwotny zamiar przedstawiania najważniejszych wyników wykopalisk prowadzonych w ostatnich latach przez poszczególne kraje, a nie wprowadzono w porę jakiegoś centralnego tematu tak jak w innych sekcjach.

Rzecz jasna to samo zjawisko wystąpiło w dziale „Varia”, który stał się znacznie bogatszy niż się tego spodziewał Komitet Organizacyjny w początku swojej działalności.

Członkowie Kongresu mogli także dzięki inicjatywie prof. K. Michałowskiego obejrzeć przygotowaną specjalnie przez Dział Sztuki Starożytnej Muzeum Narodowego wystawę wykopalisk polskich w Nea Paphos na Cyprze, której otwarcie miało miejsce w pierwszym dniu Kongresu.

Podczas Kongresu odbyło się też zebranie Komitetu „Eirene”, na którym ustalono prawdopodobne miejsce najbliższego Kongresu — a mianowicie Bukareszt w r. 1971. W związku z tym przewodnictwo Komitetu, zgodnie z tradycją, przejęli jego członkowie rumuńscy.

Na posiedzeniu zamykającym prof. S. L. Utczenko w imieniu uczestników zagranicznych i prof. N. Barbu jako przejmujący z rąk prof. K. Kumanieckiego przewodnictwo Komitetu podziękowali serdecznie gospodarzom, a szczególnie prof. K. Kumanieckiemu, za interesujący program naukowy i serdeczną atmosferę Kongresu.

I. B. M.

II Międzynarodowy Kongres Afrykanistów obradował w Dacarze w dniach 11—20 grudnia 1967. Historyczny kierunek badań prezentowany był najliczniej. Wśród dyskutowanych na posiedzeniach I sekcji (historia) referatów na uwagę zasługiwały: L. Kubbel, „Problème de l'apparition des structures étatiques au Soudan Occidental”; N. Levtrion, „Oral tradition and arabic documents in the muslim historiography of Africa”; T. Lewicki, „Un Afro-Brasiliaen promoteur au Nigeria du Nord de la culture de la canne à sucre”;